

Královna vod

Šoulal po loveckém chodníku kolem houštiny Na Mísečkách. Hned vedle byla rozsáhlá paseka s bujným porostem maliníku. V Jeseníkách vrcholila jelení říje, které počasí přálo. Mrazivá, ale jasná rána, ledová tříšť kolem břehů Sviního potoka, ostrý vzduch v plicích a sílící naděje, že – dnes to vyjde! Z blízké houštiny se ozvalo jelení zamrmlání, zapraskala větev a do paseky vyšla první laň. Za ní druhá, třetí, kolouch a ještě jeden. Myslivec se zatajil za mohutným smrkem a vypustil z plic vzduch; srazil se před ústy a téměř neznatelný vánek ho snesl za jeho záda. To bylo v pořádku, zvěř ho nemohla navěštřit.

Tlupa holé postupovala pasekou, táhla vstříc slunci, které nesměle vykukovalo za vzdáleným horizontem. Myslivec obhlížel kraj houštiny, odkud se ozvalo další mrmlání. Zalámalo to a pojednou se v záři slunečních paprsků objevila jelení hlava. Šesterák. Vzápětí vycházel ze zákrytu mlaziny další – tentokrát osmerák. Ale jaký! Těsně pod vrcholovým hrotem z lodyhy vyrůstaly dvě výsady – jedna mířila dopředu, druhá dozadu a obě tak s hrotem tvořily kříž. Hubertův jelen! Spatřit takovou vzácnost není dopřáno každému myslivci. Lovce cítil tlukot svého srdce. Sledoval oba mladé jeleny, jak postupují za holou, když v houštině znovu zalámalo a lehkým klusem vyrazil do slunečního svitu hlavní jelen. Jeho jelen! Nerovný dvanáctérák s jednou lodyhou kratší a vychýlenou do strany. Jelen zarazil na okraji paseky a zatroubil. Od svíráku se mu vyvalila pára a mohutný hlas rozbil klid Jeseníků. Odněkud zdáli mu odpověděl další jelen. Zřejmě šestnáctérák ze Spáleniska. Znovu a znovu jelen troubil svou výzvu i varování. To už kříž puškohledu vyhledal místečko na jeho komoře.

Bááám! Rána těžké kulovnice zahučela Mísečkami; jelen se zlomil v ohni. Lovce se přitiskl ke kmeni smrku a s otevřenými ústy sledoval jelení běhy. Párkrát se kmitly nad metlicí a pak jelen opustil navždy jesenickou krajinu, které vládl dvanáct let.

Když jelena přivezli v gazíku na polesí, fořt vyšel lovcovi vstříc. „Lovu zdar! Tak se ti to nakonec povedlo.“

Oba muži si stiskli silně ruce. Letité přátelství dodávalo úspěšnému lovu punc vzácného prožitku, posvětilo zážitek upřímnou radostí bez falše a závisti.

„Jsem moc rád. Bylo to nádherné, ten týden na Pohárské chatě má cenu živé vody. Teď mohu domů, čeká tam synek. Víš, slíbil jsem mu, že spolu zajedeme k Váhu, na hlavatky. Mám povolenku a rád bych ji využil. Kdy se člověku poštěstí, aby mohl lovit královnu vod?“

Ve stanu bylo chladno. Nejraději by znovu zalezl do spacího pytle, zatáhl nad hlavou uzávěr a vychutnával teplo. Obrátil se na druhý bok a podíval se vedle, kde ležel jeho desetiletý syn. Chlapec spal tvrdě. Ruce měl složené pod hlavou a byl stočený do klubíčka. Stačilo však, aby mu jemně přešel dlaní po čele a polohlasně vyslovil jeho jméno. Rázem otevřel oči, usmál se a rozespale špitl: „Ahoj, tati!“

Dopřál mu chvíli, aby se probral úplně. Mezitím zapálil v předsínce plynový vařič a na hořák postavil konvici s vodou. Když otevřel uzávěr stanu, spatřil důvod jitřního chladu: na trávě i na posledních listech stromů a na větvích se usadila jinovatka.

„To je to pravé ráno, Alši!“ zavolal a tleskl do dlaní. „Dneska ji dostaneme.“

Chlapec rychle přilezl po kolenou až ke vchodu. „Brr!“ otřásl se. „To je zima!“ a skočil zpátky. Bylo slyšet, jak se ve stanu vrtí. Otec se domníval, že opět zalézá do tepla spacího pytle, ale neřikal nic. „Ať si kluk poleží,“ pomyslel si, „než bude hotova snídaně.“

„Můžeme jít,“ ozvalo se za jeho zády, a když se překvapeně obrátil, spatřil syna oblečeného.

„Darebo! Než napočítám do tří, tak se zase svlíkneš a poklušeš se k řece umýt. - Řádně, do pasu!“ usmíval se a pozoroval útlounkou postavičku běžící loukou.

Hladina Váhu od večera poklesla nejméně o půl metru. Řeka byla hlučnější, šuměla mezi obnaženými balvany a chlapec byl nadšený.

„Je hezčí a dravější než včera!“

„Často klesá a stoupá - to není dobré,“ odpověděl otec. „Než postavili Liptovskou Maru, byla řeka stálejší a ryby lépe braly.“

Sáhl do brašny, kterou měl zavěšenou na rameni, vytáhl podlouhlou krabičku a otevřel ji. Byla plná třpytek: stříbrných a zlatých, malých i velkých.

„Tak kterou?“

„Tuhle?“ sáhl syn po nazlátlé napodobenině rybičky. Hřbítok jí zdobily červené tečky, u hlavičky se sbíhala černá jemných linek.

Otec souhlasně přikývl, opatrně vybral umělou návnadu s ostrými háčky z krabičky a pečlivě navázal na vlasec.

„Před dvěma roky jsem dostal hlavatku právě tam z toho víru,“ mávl špičkou prutu k obrovskému balvanu. Voda ho obtáčela v pěnivých stříkancích, šlehala šedou masu kamene nelítostnými údery živlu a odrážela se v gejzírech třpytivých kapek. „Na první hod. Pustil jsem ji, abych nemusel od řeky. No a za druhou hlavatku jsem pak chodil dva měsíce. Váh nesnese rouhání...“

Pozorně prohlédl prut, vyzkoušel, zda drží ve spojích a jestli vlasec nedrhne ve vodicích očkách. Ještě ověřil citlivost brzdy a potom jemným švihem poslal třpytku do místa pod balvanem, kde voda strhávala do hlubiny kornout bublin. Chlapec stál vedle a nadšeně pozoroval otce, jak opatrně stáčí vlasec a vede blýskavou návnadu místy, kde by mohl stát velký dravec. Druhý a třetí hod dopadly do stejného místa. Rybář pouze změnil sklon prutu a rychlost otáčení navijáku. „Už se mi také stalo, že jsem jeden úsek řeky proházel snad dvacetkrát,“ řekl otec, jako kdyby četl synovy myšlenky. „Skočila na jedenadvacátý hod...“

Slunce rozpustilo jinovatku, ale chlad u řeky zůstal. Postupovali proti proudu a otec vytrvale bičoval hladinu. Řeka voněla podzimem; bylo to jako pozdravení paní Zimy, která se dívala z horských vrcholů ozdobených čepičkami sněhu. Z tůně pod vrbou vytáhli velkého pstruha, jikrnačku. Chlapec si ji pozorně prohlédl, jemně pohládl zakulacené břicho a potom rybu opatrně pustil do vody.

„Hlavatek ubylo. Nastavěli jsme lososům do cesty přehradu a musíme si je chovat uměle, jako slepice.“

Chlapci se přirovnání bojovné ryby k ukdákanému kuru domácímu nelíbilo. Slepice páchnou, kdežto ryby vydechují líbezný pach čisté vody, oblázkovitého dna, chaluh a všech dalších rostlin, které rostou na březích řeky. Měl před očima videofilm, který natočil strýček. Je na něm zachycen otcův souboj s velkým lososem. Když si ho promítali poprvé, seděl tiše v křesle a kulil oči na vření vody po záseku, otcův křečovitě stažený obličej, cukající prut a fialovou pěst svírající černou rukojeť. Poslední záběr sledoval nádhernou rybu vtahovanou do podběráku a potom ležící vyčerpaně v trávě. Měla barvu krve, rubínově červenou, se stíny v okolí hřbetní ploutve a s narůžovělým okrajem břicha. Od té doby loudil po otci, aby ho vzal na lov.

„Tady je jejich oblíbené místo,“ upozornil Alše otec. Řeka se stáčela v táhlém zákrutu, středem řečiště voda narážela do seskupení balvanů a rozdivočená se valila dál, aby narazila do břehu a odrazila se zpátky do pohupující se tišiny. „Každý rok se jich tady pár vytáhne...“

Chlapec pozorně sledoval let třpytky. Zablýskla se, ťukla o hladinu a zmizela z dohledu. Rybář ji nechal klesnout hlouběji, sklonil špičku a začal stáčet. Chlapec spatřil, jak se špička prutu v rychlém zákmitu prohnula ještě níž k vodě - a vzápětí otec zasekl.

„Sedí! Je tam, Alši!“

Chlapec přiskočil až k otci. „Tatíí!“ zaprosil. „Nechej mi ji podržet...!“

„Je velká... nezvládnul bys ji... neblázni...“

„Tatíí, tatínku!“ V chlapcově hlase zaznělo vzlyknutí. „Až budu velký, tak už třeba ve Váhu nebudou. Jen zkusím, jaké to je, jak táhne...“

Rybář mezitím vyvedl rybu z nebezpečného místa mezi balvany. Ještě se mu nepodařilo hlavatku odlepit ode dna. Přes rameno mžikl po synovi. Ten stál na břehu s rukama prosebně nataženýma a díval se na tátu očima, v nichž se něco lesklo.

Vteřiny zkrátily vzdálenost mezi otcem a synem. Přání kluka proniklo napětím dospělého lovce a vrátilo muže do chladného rána. „Bože, já jsem ale sobec. Samozřejmě že má pravdu, co se může stát? Lovíme přece spolu...“

Povolil malinko brzdu navijáku a podal synovi prut. „Drž ho takhle, špičkou vzhůru, rukojeť si opři o břicho - a nedej se stáhnout do vody! Kdyby se rozjela - moc - tak mi prut rychle podej!“

Chlapec nadšeně přikývl. Uchopil rukojeť oběma rukama - a pocítil tah mohutné ryby. Uchvátilo ho to vzdálené spojení s dravcem, který bojoval o právo neopustit svou řeku. Cítil jeho pohyby a představoval si, jak plave proti proudu a snaží se schovat pod některý z balvanů. Pak s ním ryba prudce škubla; přišlo to náhle, až se polekal. Střelil pohledem po otci a snažil se mu prut vrátit. Druhé škubnutí bylo ještě silnější, chlapec klopýtl a otec ho jen tak zachytil, aby nespadol do vody. Ryba vyskočila nad hladinu a hned po dopadu zatáhla k balvanům. Brzda zabzučela, z navijáku zmizelo několik metrů. To už měl udici v ruku otec; vlasec řezal vodu, tah byl silný a potom se plynulost tahu změnila v drhnutí. Ryba vjela pod balvan. Ještě se jí snažil obrátit, vtáhnout do volné vody, ale bylo pozdě. Imitace nevydržela, praskla a rybář ztratil rovnováhu.

„Je pryč!“

Chlapec stál na břehu jako hromádka neštěstí. Báł se pohlédnout na otce. Čekal výčitky, ale místo toho ho kolem ramen objala silná ruka a otec syna přitiskl k sobě. „To nic, Alši! Byla to nádhra, jak jsi ji vedl, jak vyskočila... Na to už nikdy nezapomeneš. Ta ale byla, vid?“

Chlapec se úlevně pousmál. „Byla silnější než já.“

Příští týden se zdál chlapci nekonečně dlouhý. Myšlenkami byl stále u řeky. Při každé příležitosti zaváděl řeč na rybu. V jeho fantazii narůstala do neuvěřitelné délky, její skok nad hladinou - to bylo drama stále napínavější.

V sobotu ráno vyjeli ještě za tmy, krátce po půlnoci. Chtěli být u Váhu první, aby je žádný rybář nepředešel.

„...Možná uvidíme, jak zaloví. Místo určitě neopustila.“

„Zabere, tati?“

„Hm, snad, kdo ví?“

Jeli rychle. Dálnice je vedla kolem přehrady; v šeru zahlédli siluety rybářů a zaparkovaná auta. Ujeli ještě pár kilometrů, než sjeli na cestu vedoucí k vesnici. U posledního stavení zastavili. Štěkali psi, obloha byla jasná, hvězdy bledly, horské štíty bylo možné vytušit podle chladu, který z nich padal do podhůří.

„Mohli bychom za nimi ještě dál, takhle zajet na Oravu. I tam jsou pěkné kusy, hned kousek pod přehradní zdí. Necháme si to napříště.“

Chlapec neodpovídal. Šlapal mlčky a snažil se dělat stejně dlouhé kroky jako táta. Sem tam musel poskočit.

Když došli k řece, začalo se slunce odrážet od bílých vrcholků vzdálených velikánů. „Horolezci vidí slunce jako první, dříve než rybáři.“

Nad hladinou se zvedal jemný opar, řeka byla klidná, tak klidná, že to bylo v této době nepravděpodobné. Pozorovali Váh; zdánlivě bylo vše v pořádku, pouze ryby nelovily, ani ostroretky nešly k hladině za hmyzem, pstruh neskočil, o hlavatce nemluvě.

„Podivné, podivné - moc!“ zabručel otec. „Počasí je v pořádku, co tedy...“

„Taťko!“

Napětí v synově hlase šlehlo žahavě jako kopřiva. Podíval se, kam mu ukazovala drobná chlapecká ruka. U břehu, mezi kameny, trčela z vody dvě bílá břicha. A najednou je uviděl všude. Pobřežní tišiny byly plné leklých rybích těl. Ale i v proudu zahlédl bledé skvrny.

„Otrava!“ řekl a divně mu zachrčelo v hrdle. „Někdo zabil řeku!“

Chlapec se beze slova rozeběhl po proudu. Utíkal až k místu, kde břeh zabíhal v táhlém oblouku daleko do řeky, a vytvářel tak miniaturní poloostrov s klidnou zátočinou. Tam k něčemu podřepl. Otec se vydal za ním. Když došel k synovi, spatřil - hlavatku. Ležela na boku, hlavou se dotýkala břehu, jako kdyby hledala záchranu v cizím prostředí. Ocasní ploutev povívala v mírném proudění. Z koutku široce rozevřené huby jí vyčnívala nazlátlá třpytka s červenými skvrnkami v horní části plechové imitace.

„Tak to vidíš, Alši! Přece ji dostal někdo jiný,“ řekl hořce a chtěl ještě dodat něco v tom smyslu, že není všem dnům konec, že opět - až otrava přejde a řeka se vyčistí - dají do řeky novou násadu pstruhů, hlavatek, parem i lipanů a Váh bude opět žít, opět vábit rybáře k naplnění snů. Ale nepověděl z toho, aby chlapce utěšil, nic. Zaplavil ho bezmocný vztek a pocit nechutenství.

„Sakra, měli by tomu lumpovi dát také napít vody z Váhu, té, co tu teče dneska!“

Šli zpátky a mlčeli. Krajina se připravovala na zimu, šumění Váhu se tišilo, až zmlklo docela. K horám směřoval opožděný klín divokých husí.